

Slovo k povzbuzení na pondělí 11. ledna 2021, na pondělí 1. týdne liturgického mezidobí
Biblická čtení: Žid 1,1-6; Ž 97; Mk 1,14-20

Milé sestry, milí bratři,

jak víme, včerejším svátkem Křtu Páně skončila doba vánoční, doba, která liturgicky zpřítomňovala především Kristovo narození a události na ně bezprostředně navazující, pak také celé Ježíšovo dětství a mládí, Ježíšův skrytý život v Nazaretě. Proto událost, kterou začalo Kristovo veřejné působení, tedy jeho křest v řece Jordánu, představuje i konec a završení celé doby vánoční, předěl mezi Vánoci a liturgickým mezidobím, dobou, která liturgicky zpřítomní oněch několik podivuhodných roků následného Ježíšova veřejného působení.

Četba biblických úryvků při mši svaté ve všedních dnech je proto ode dneška jiná: Nyní budeme číst na víceméně pokračování z jednotlivých sepsání evangelia, na pokračování budou úryvky i v prvním čtení, z jednotlivých biblických knih Starého i Nového zákona.

Dnes tak poprvé otevíráme stránky krásného novozákonního Listu Židům ve čtení prvním a Markova sepsání v úryvcích evangelijních. A tak dovolte snad několik málo střípků (něco na způsob několika „skečů“) k oběma dnešním čtením.

Autor Listu Židům není znám, téměř s jistotou jím ale není svatý Pavel. Je to list anonymního autora (už staří západní církevní otcové spekovali, kdo ze známých osobností by mohl být jeho autorem), je adresovaný skutečně Židům, neboť se snaží teologicky velmi vybraným způsobem, často na základě argumentace ze Starého zákona ukázat, že Ježíš Kristus je skutečně Boží Syn, Slovo, Mesiáš, Velekněz, který přišel jednou provždy, aby naplnil všechna zaslíbení Starého zákona, přinesl sám sebe jako oběť dokonalou, která již nemusí být proto nikdy opakována, narozdíl od obětí chrámových.

My dnes slyšíme samotný začátek listu, jeho slavnostní prolog, obsahem a výší teologické spekulace ne zcela nepodobný mnohem slavnějšímu a ještě teologičtějšímu prologu Janova evangelia. Jistě bychom mohli rozjímat o každé jeho formulaci, ale v rámci snahy předložit pouze pár střípků zůstaňme jen u prvních dvou vět: «Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil Bůh v minulosti k našim předkům skrze proroky. V této poslední době však promluvil k nám skrze svého Syna».

Ty se totiž nevztahují jen ke Starému zákonu, ale vlastně ke všemu Božímu promlouvání. Jeho plností je vždy Kristus, vtělené Slovo vyslovené Otcem. To je základ jedinečnosti křesťanství. Ne že by Bůh nepromlouval i jinak, především skrze Starý zákon, ale i skrze celé stvoření, dokonce i jiná náboženství, která také nějak reflektují všudypřítomného Boha a nějak s ním komunikují, v neposlední řadě i skrze filozofii a obyčejné lidské vnímání světa. Ale v plnosti – ke všem těmto promlouváním – promluvil skrze Krista. I proto jsme křesťané.

V úvodních verších Listu Židům je tak – mimo jiné – skryta křesťanská odpověď na dnes tak důležitou otázku po pravosti náboženství. Odpověď, kterou se samo křesťanství nevnímá exkluzivisticky (jako jedno jediné pravé náboženství), nýbrž inkluzivisticky (jako to, které je naplněním a vrcholem všech ostatních, také nějak více nebo méně pravých náboženství) a eminentně (jedinečně mezi všemi). V dnešní formulaci můžeme najít základ křesťanského vnímání Božího zjevení, Božího ukázání se, které vždy vrcholí jedině v Kristu, který (jako jediný) «je odlesk jeho božské slávy a výrazná podoba jeho podstaty».

Z toho vyplývá známé a praktické povzbuzení hledat Boha prostě nejvíce tam, kde je v plnosti: V Kristu Ježíši a v jeho eminentních přítomnostech mezi námi. Docela prakticky a konkrétně v tom můžeme číst i povzbuzení – dnes možná také velmi důležité – nehledat stále jen alternativní formy křesťanství a duchovního života, ale také prostě využít ty, o kterých vyznáváme, že v nich je Pán Ježíš zvlášť a s jistotou přítomen, například především svátosti... V každém případě v dnešních verších můžeme číst povzbuzení, abychom i ve svém vlastním životě a jeho poznání vnímali, jak všechno nakonec nás chce dovést k Pánu Ježíši, podobně

jako k němu vede Starý zákon i vše dobré na ostatních náboženstvích či filozofii (proto jejich poznání Boha již staří církevní otcové nazývali *theologia naturalis*, „přirozená teologie“).

V evangelijním úryvku otevíráme – podobně jako v letošním nedělním cyklu „B“ – Markovo sepsání evangelia. Jak víme, je nejen nejkratším, nejprůzračnějším, patrně nejstarším, ale také možná nejjednodušším k naší četbě.

Dnes máme před sebou jakousi souhrnnou zprávu o začátku Ježíšova veřejného působení a svědectví o povolání prvních učedníků za apoštoly. Zaměřme svou pozornost na její první dva verše, na slova vložená do úst samotnému Pánu Ježíšovi: «Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království. Obráťte se a věřte evangeliu». Jsou jednak souhrnnou zprávou o tom, co Pán Ježíš učil a svým činy potvrzoval, ale zároveň i jakousi „branou“ k četbě celého Markova evangelia. Mají pozvat čtenáře, aby se pod tímto zorným úhlem začel do následného svědectví o Kristově veřejném působení, o jeho učení a mocných činech a aby nakonec spolu se setníkem pod křížem (jak čteme na konci 15. kapitoly) vyznal «to byl vpravdě Boží Syn». Ne nadarmo je tento setník uctíván jako svatý a dostal také jméno, svatý Longin.

V těchto slovech nejde ale jen o „bránu“ k celému evangeliu, jen o shrnutí počátku Ježíšova působení, ale o shrnutí úplně celého evangelia, jeho obsahu i pozvání. Připomeňme si proto několik (známých) momentů tohoto dvojverší, se zvláštním zřetelem na vlastní formulaci:

«Naplnil se čas (*peplérótai ho kairos*)». V řečtině je použit tvar *peplérótai* („naplnil se“), což je jazykově perfektum pasiva. Vyjadřuje dokonavost, naplněnost minulého děje: Kristovým příchodem je jednou provždy naplněn čas. *Kairos* (narozdíl od *chronos*, času lineárního) znamená především „čas příhodný“: Jím, časem příhodným se doba po Kristově příchodu jednou provždy stává.

«A přiblížilo se království Boží (*kai éngiken hé basileiá tú Theú*)», proto je čas naplněn. *Éngyken* („přiblížilo se“) je opět tvar perfekta, tedy dokonaného minulého děje majícího důsledky pro přítomnost: Boží království se přiblížilo a od té doby je blízko, protože Kristus je nám blízko.

«Čiňte pokání a věřte evangeliu (*metanoείτε kai pisteúete en tó euangelió*)» je důsledek, který z toho vyplývá. V řečtině je výzva k obrácení ještě krásnější: *Metanoείτε*, imperativ slovesa *metanoέo*, etymologicky odvozeného od *meta* (předpony ukazující na změnu) a *nous* („mysl“), znamená skutečně doslova „změňte smýšlení“. Přičemž „mysl“ (*nous*) pro řečtinu a především řeckou mentalitu (ze které jazyk vychází) je více než jen „rozum“. Jako „mysl“ vyjadřuje to nejdůležitější v člověku. Obrácení, „činění pokání“ je změna celého našeho smýšlení, přeorientování se na Boha a dobro, proměna nitra, jeho „přeformátování“ (bychom dnes možná řekli). Na základě setkání s Kristem.

Euangelion, které doslova znamená „radostná“ nebo „dobrá zvěst“, tak skutečně spočívá v tom, že «mnohokrát a mnoha způsoby mluvil Bůh v minulosti k našim předkům skrze proroky, v této poslední době však promluvil k nám skrze svého Syna», „radostnou zvěstí“ je to, že je zde Pán Ježíš, že je nám blízko, že nás chce nadchnout a chce nám ke změně smýšlení a k víře pomoci. Pomoci nám do království Božího.

A možná právě systematická četba Markova evangelia – klidně formou sledování a rozjímání úryvků, které se čtou každodenně při mši svaté – může být také jednou z (jeho) dobrých pomoci. Vždyť co je text Písma svatého jiného než jakási „vitráž“, skrze kterou svítí samo Boží světlo, Kristus, jak krásně ve své první encyklice *Lumen fidei* píše papež František. A evangelium je Písma nejdůležitější součástí, je srdcem celé bible a Marek je ze všech sepsání nejstarší a nejprůzračnější...